

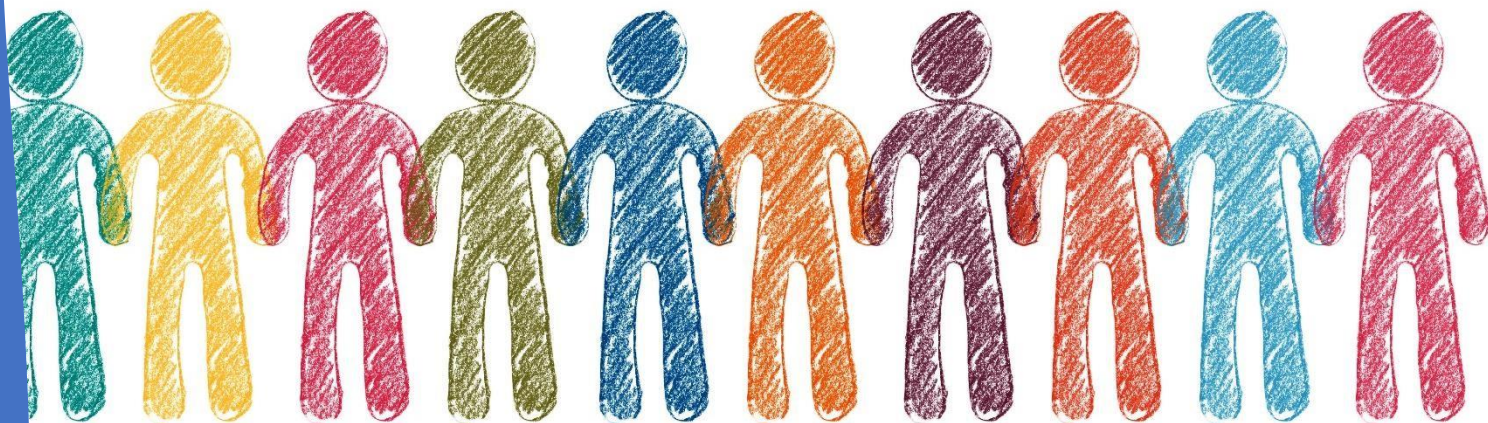
ÅRSBERETNING 2019

Inkl. regnskap, revisjonsberetning, handlingsplan 2019 - 2021 og styrets aktivitetsoversikt

LPP

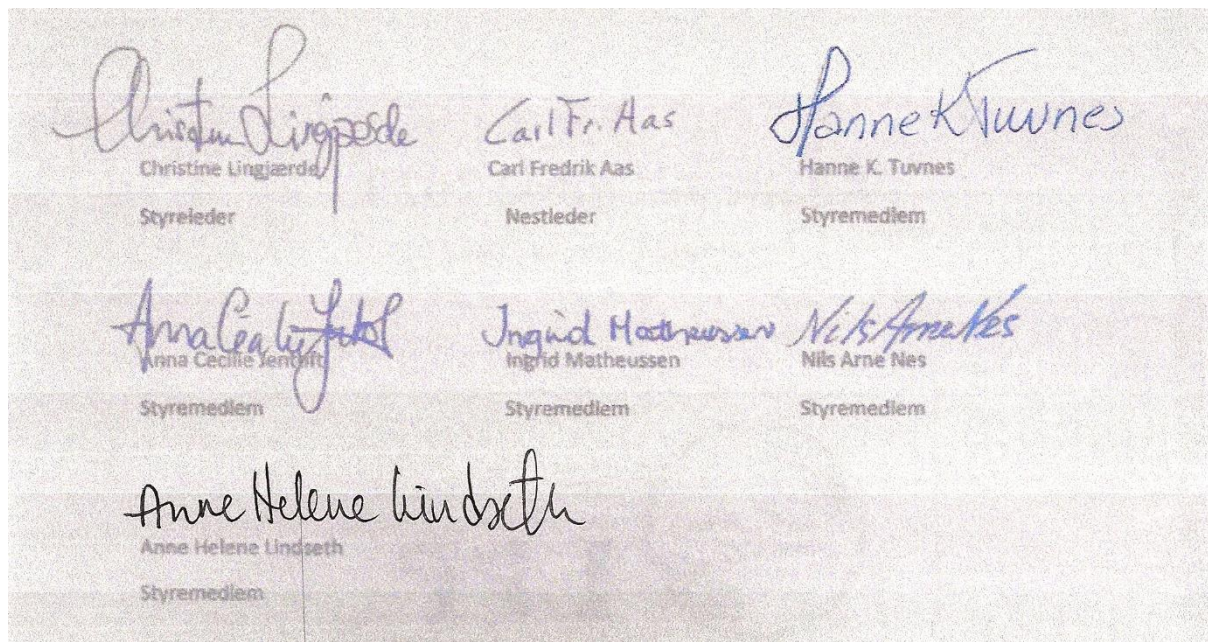
Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse

Årsberetning legges frem for perioden mellom to landsmøter.

Denne beretningen tar for seg året 2019.

Beretningen er enstemmig godkjent av landsstyret.

- 3 167 registrerte medlemmer pr 31.12.2019
- 28 lokallag

Om foreningen

LPP arbeider

- for anerkjennelse og respekt for pårørendes situasjon, både overfor myndigheter og samfunnet for øvrig
- for en bedre prioritering av samfunnsmessige ressurser for å styrke tilbud og tiltak i og utenfor behandlingsinstitusjon.
- med å bistå pårørende med råd og veiledning når det gjelder psykisk helsevern og psykisk helsearbeid.

Ved å styrke pårørende, styrker vi også den enkelte brukers situasjon. Vi vet av forskning og erfaring at dette henger sammen. I LPP legger vi derfor vekt på å spre kunnskap om pårørendes situasjon og pårørendes erfaringer ved

- å være representert i styrer, råd og utvalg innen det psykiske helsefeltet, både lokalt og sentralt
- å arrangere og delta aktivt på konferanser og samlinger med psykisk helse som tema
- å drive informasjons- og rådgivningsarbeid både sentralt og lokalt – rettet både mot organisasjonens medlemmer og samfunnet forøvrig
- å samarbeide med andre organisasjoner

Slik mener vi å kunne bidra til

- å bedre kommunikasjon, samarbeid og samhandling mellom helsetjenesten, pasienter/brukere og pårørende
- en bedre forståelse for psykiske lidelser, å støtte en utvikling av hjelpeapparatet, samt et mer helhetlig behandlingsforløp og gode bedringsprosesser innen psykisk helse
- å motvirke fordommer mot psykiske lidelser, støtte opplysningsarbeid om psykiske lidelsers karakter, samt å styrke brukergruppens rettssikkerhet
- å gjøre forskning omkring alvorlige psykiske lidelser kjent, samt å bidra til ny forskning, herunder brukerstyrt forskning.

LPP setter de pårørendes situasjon på dagsorden, og gjennom å gjøre det, er vi også med på å bedre den enkelte brukers situasjon.

Vi setter de pårørendes situasjon på dagsorden. Gjennom å gjøre det, er vi også med på å bedre den enkelte brukers situasjon.

LPPs arbeid i 2019

Landsstyret har i 2019 behandlet 101 saker og hatt åtte styremøter. Landsmøte ble gjennomført, samt at styrets medlemmer har deltatt i en rekke styrer, råd og utvalg. Vi ser en stadig økende etterspørsel etter vår kompetanse, gjennom invitasjoner til deltakelse på ulike konferanser, nettverksmøter, m.m.

Landsstyret har hatt fokus på lokallagene; mye av den viktige jobben gjøres lokalt.

Landsmøtets vedtatte handlingsplan for perioden 2019 – 2021 (vedlagt), er ledestjernen og landsstyrets arbeid har stort fokus på å nå mål og gjennomføre tiltak i henhold til denne. Mange av tiltakene i handlingsplanen er gjennomført i 2019. Styret ser gode muligheter for å få gjennomført de aller fleste tiltakene i løpet av styreperioden. Aktivitetsoversikt er vedlagt.

Styrende for LPPs arbeid i 2019

Vedtektene fastslår at det skal avholdes landsmøte hvert annet år.

Landsmøtet

I juni 2019 ble det avholdt landsmøte på Scandic hotel i Lillestrøm. Vedtektene og handlingsplanen ble revidert, samt at det ble valgt nytt landsstyre, kontrollutvalg og valgkomité.

Neste landsmøte finner sted i juni 2021.

Handlingsplan for perioden 2019 - 2021

Landsmøtet i juni 2019 vedtok en ny handlingsplan for perioden 2019 – 2021. Handlingsplan 2019 – 2021 er i sin helhet bakerst i denne årsberetningen. Handlingsplanen er delt i tre hoveddeler:

1. *Pårørendes interesser og behov*
  - 1.1. Pårørendes rettigheter
  - 1.2. Nettverk og møteplasser
  - 1.3. MØTEPLASS for helsefremmende dialog (som har navnet Pårørende møteplass i Troms og Finnmark)
2. *Bedre tilbud innen helse- og omsorgstjenester for psykisk syke*
  - 2.1. En meningsfylt hverdag
  - 2.2. Medikamentfrie behandlingstilbud
  - 2.3. Brukermedvirkning
  - 2.4. Pakkeforløp psykisk helse og rus
  - 2.5. Rett og redusert bruk av tvang
3. *Opplysningsarbeid*
  - 3.1. Folkeopplysning
  - 3.2. Ressurser og kvalitet i psykisk helsearbeid – offentlig rapporter

1. Pårørendes interesser og behov

LPP deltar i en rekke råd, utvalg, faglige referansegrupper, arbeidsgrupper, mm., og samarbeider med andre organisasjoner for å fremme pårørendes sak. Der vi kan stille med to representanter gjør vi det. Her er oversikt over representasjon pr. 1.1.2020:

- [BrukerROP](#) (Helsedirektoratets brukerråd innen psykisk helse og rus): *Ingrid Matheussen (landsstyret)* representerer LPP i BrukerROP. *Arnhold G. Ottesen (LPP Rogaland)* er vara.
- [Fellesaksjonen for etablering av medisinfrie tilbud](#): *Irene N. Svendsen (LPP Follo)* representerer LPP i fellesaksjonen. *Imen Hasnaoui (sekretariatet)* er vara.
- [FFO](#) (LPPs paraplyorganisasjon): *Anna Cecilie Jentoft (landsstyret)* representerer LPP i FFO.
- [Kokom](#) (Nasjonalt kompetansesenter for helsetjenestens kommunikasjonsberedskap), faglig referansegruppe: *Atle Utkilen (LPP Nordhordland)* representerer LPP i den faglige referansegruppen. *Anne-Sophie Redisch (daglig leder)* er vara.
- [NAPHA](#) (Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid): *Nils Arne Nes (landsstyret)* representerer LPP i NAPHAs referansegruppe.
- [ROP](#) (Nasjonalt kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse): *Anne Helene Lindseth (landsstyret)* representerer LPP i ROP. *Atle Utkilen (LPP Nordhordland)* er vara.
- [Rådet for akuttnettverket](#) *Borghild S. Mathisen (LPP Kristiansand og omegn)* og *Anna Margrethe Andersen (LPP Grimstad og omegn)* er valgt til rådet.
- [Rådet for psykisk helse](#) *Hanne K. Tuvnes (landsstyret)* sitter i rådets representantskap.
- [SEPREP](#) (Senter for psykoterapi og psykososial rehabilitering ved psykoser): *Arnhold G. Ottesen (LPP Rogaland)* er valgt som styremedlem i SEPREP.
- [UiO/Senter for medisinsk etikk](#) Referansegruppe for prosjekt om pårørende i psykisk helse: *Ingrid Matheussen (landsstyret)* representerer LPP i prosjektet. *Siw-Mona Tiber-Olsen (LPP Tromsø)* er vara.
- [Verdensdagen for psykisk helse](#) *Anna Margrethe Andersen (LPP Grimstad og omegn)* er en av 13 ambassadører for Verdensdagen for psykisk helse.
- [NSSF](#) (Brukerpanel Nasjonalt senter for selvmordsforskning -og forebygging). *Ellen Bredal Moer (LPP Bærum)* representerer LPP i brukerpanelet.
- [Helsedirektoratets brukerråd](#) *Anna Cecilie Jentoft (landsstyret)* er vara.
- [Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse](#) *Hanne K. Tuvnes (landsstyret)* er LPPs kontaktperson overfor Erfaringskompetanse

Rådgivningstelefon er tilgjengelig for alle medlemmer hver ukedag, samt at chat-tjenesten PIO-Ung er tilgjengelig for ungdomsmedlemmer to dager i uker.

Lokallagene tilbyr ulike arenaer hvor medlemmer kan samles og få faglig og sosialt påfyll, samt utveksle erfaringer.

MØTEPLASS for helsefremmende dialog beskrives nærmere under *Prosjekter og tiltak* nedenfor.

2. Bedre tilbud innen helse- og omsorgstjenester for psykisk syke

Fellesaksjonen for medisinfrie behandlingsforløp

Landsstyret fattet i 2019 (sak 47/19) følgende vedtak:

1. LPP krever medisinfri behandling som en pasientrettighet i ethvert pakkeforløp. LPP mener at Fellesaksjonen skal kreve at alle enheter og nivåer i helsetjenesten jobber recovery-orientert og anbefaler åpen dialog i nettverksmøter og traumeforståelse.
2. I tillegg ønsker LPP at det jobbes videre med å etablere et nettverk for medisinfrie enheter tilsvarende Akuttnettverket.

3. LPP støtter Fellesaksjonens forslag om ansettelse av sekretær og samarbeidsavtale knyttet til dette.
4. LPP støtter Fellesaksjonens forslag om etablering av en styringsgruppe bestående av LPP, Mental Helse og WSO.

I slutten av 2019 ble det ansatt en sekretær i 20% stilling som finansieres av organisasjonene i fellesskap. Irene Svendsen (LPP Follo) og Imen Hasnaoui (sekretariatet) representerer LPP i Fellesaksjonen.

Tvangsbegrensningsloven

Styrets mest omfattende oppgave høsten 2019 har vært høringen av NOU 2019:14 Tvangsbegrensningsloven, et dokument på mer enn 800 sider. Carl Fredrik Aas, nestleder i landsstyret, har gjort en stor innsats i dette arbeidet. Det har vært et grundig og konstruktivt samarbeid i styret. Styreleder og nestleder har deltatt på en rekke møter med mange ulike aktører i tilknytning til høringsarbeidet, og hatt en svært god dialog i forkant av alle møtene.

LPPs høringssvar er tilgjengelig på nettsiden.

Valgkampen

Til kommunevalget ble det utarbeidet brosjyrer lokallagene kunne benytte i dialog med sine lokale politikere. Anna Cecilie Jentoft holdt en presentasjon på landsmøtet om hvordan påvirke.

3. Opplysningsarbeid

LPP deler informasjon om psykiske lidelser gjennom nettsiden og via sosiale medier.

En åpen og transparent organisasjon

LPP skal være en åpen og transparent organisasjon. Det krever god informasjonsflyt og god dialog med lokallagene. I 2019 har det vært informert om LPPs aktiviteter sentralt og lokalt, samt nyheter og artikler relatert til psykisk helse gjennom

- nettsiden lpp.no som er under kontinuerlig utvikling
- styreferat tilgjengelig på lpp.no/intranett
- artikler og nyheter publisert på lpp.no
- artikler som skrives av landsstyremedlemmer og publiseres på lpp.no/lpp-mener
- meldinger og nyhetslenker som legges ut på www.facebook.com/lppnorge - en offentlig side med jevn økning av følgere
- nyhetsbrev sendt til medlemmer, kommuner, m.fl.
- kalenderen på lpp.no som gir oversikt over sentrale og lokale aktiviteter

Kontrollutvalget (KU)

KUs rapport for 2017-2019 ble lagt frem for landsmøtet i 2019. Rapporten er tilgjengelig på lpp.no/intranett under fanen 'Landsmøte 2019'

Prosjekter og tiltak

1. MØTEPLASS for helsefremmende dialog

Arbeidet med tiltaket MØTEPLASS har hatt stort fokus i sekretariatet og landsstyret siden 2017. LPP samarbeider med Meg i Samspill, eksperter på metoden MØTEPLASS. Samarbeidet fortsetter i 2020.

Pr. 31.12.2019 hadde LPP operative møteplasser i kommunene Drammen, Harstad, Kvæfjord, Tromsø og Nordfjordeid. Videre ble det satt i gang prosesser om å etablere møteplasser i kommunene Førde og Sogndal.

I mars 2019 arrangerte LPP en erfaringssamling for operative møteplasser, hvor representanter for de aktuelle kommunene og helseforetakene, samt pårørendeguider og relevante LPP-medlemmer deltok. I 2019 arbeidet landsstyret og sekretariatet aktivt med å utvide antall møteplasser, bl a. ved å arrangere en presentasjonssamling for interesserte. 6 lokallag deltok.

Det er opprettet et fagråd for MØTEPLASS i LPPs regi. Pr 31.12.2019 består fagrådet av styreleder, daglig leder, prosjektleder, tidligere landsstyreleder Arnhild G. Ottesen, samt to fageksperter: Astrid Gytri, LPP Sogn og Fjordane og Marthe Rasmussen, LPP Harstad. Det er utarbeidet et mandat for fagrådet.

2. Multikulturell kampanje for forebygging av selvmord og selvskading

Prosjektet Multikulturell kampanje for forebygging av selvmord ble påbegynt i 2018. I samarbeid med en psykiater fikk LPP laget en kort animasjonsfilm rettet mot pårørende. Filmen omhandler varseltegn pårørende bør være oppmerksomme på. Filmen ble lansert i april 2019 og er tilgjengelig på 7 språk (tekst og tale) - arabisk, engelsk, kurdisk sorani, norsk, samisk, somali og urdu.

3. For øvrig

Verdensdagen for forebygging av selvmord - Lysmarkering

Sammen med Mental Helse og Mental Helse Ungdom, bidro LPP på en lysmarkering i Oslo i september 2019 arrangert av Oslo kommune, samt på arrangement rundt om i landet.

Sosiale media

Det finnes en lukket Facebookgruppe for LPPs medlemmer, samt en egen lukket gruppe for lokallagsledere/lokallagsstyrer. Dette er en kommunikasjonsplattform med lav terskel hvor lokallagslederne kan dele erfaringer, informere hverandre, stille hverandre spørsmål, o.l.

Opplæring for lokallagene i bruk av medlemsregister og lokale nettsider

Sekretariatet har utarbeidet instruksjonsvideoer om bruk av medlemsregisteret, samt om bruk av lokal nettside. Disse er tilgjengelige på YouTube og på lpp.no/intranett. Veiledning er også tilgjengelig for lokallagene på forespørsel.

SMS som kommunikasjonskanal

I 2019 tok LPP i bruk SMS som en ekstra måte å kommunisere med medlemmene på. Denne benyttes i hovedsak til å minne om lokale aktiviteter og gi relevant informasjon.

Opprydding medlemsregister og betaling av kontingent

For mange medlemmer unnlater å betale kontingent, men andelen som betaler har økt i 2019. Også i 2019 ble det lagt ned et betydelig arbeid for å få et ryddig og oversiktlig medlemsregister med gode rutiner for betaling av kontingent, samt inn- og utmeldinger. Pr. 31.12.2019 er medlemsregisteret oppdatert og gir et riktigere bilde av medlemsmassen enn tidligere.

I 2019 ble det også mulig å betale kontingent med Vipps. Flere og flere benytter denne løsningen.

PsykOpp Nytt og nyhetsbrev

Fra 2019 ble tidsskriftet PsykOpp Nytt i trykket form nedlagt. Artikler er fremdeles tilgjengelige på Stiftelsen PsykOpps nettsider – psykopp.no/alle-artikler.

I desember 2018 ble LPPs første digitale nyhetsbrev sendt ut til alle medlemmer, samt alle landets kommuner. 5 nyhetsbrev ble sendt ut i 2019. Antall nyhetsbrev vil bli flere i 2020.

Facebook-donasjoner

Sommeren 2018 opprettet sekretariatet mulighet for å donere til foreningen via Facebook. I 2019 innbrakte det en ekstraintekt på 49 409 kroner.

Lokallagene

Ved utgangen av 2019 hadde LPP 28 lokallag fordelt over landet. Alle er registrert som selvstendige enheter i brreg.no (Brønnøysundregisteret). Lokallagene varierte i størrelse fra 10 til 1113 registrerte medlemmer.

Aktivitetsnivået i lokallagene har vært varierende. De mest aktive lagene har hatt et omfattende tilbud til sine medlemmer i form av medlemsmøter, individuell rådgivning og familierådgivning, samtalegrupper for pårørende, kurs og sosiale arrangementer som jule- og sommeravslutninger o.l. I tillegg markerte flere av lokallagene Verdensdagen for psykisk helse, samt at de har hatt temakvelder, åpne møter med foredragsholdere og deltatt på ulike markeringer med informasjonsstand. Sekretariatet sender etter anmodning fra lokallag medlemspakker til lokallagsmedlemmer, med diverse skriv og program, samt LPP-effekter som reflekser, penner, mm.

Noen lokallag er engasjert i brukerstyrte sentre:

- LPP Oslo driver PIO-senteret i partnerskap med Oslo kommune
- LPP Harstad og LPP Tromsø sitter i styret i Bikuben regionalt brukerstyrt senter
- LPP Trøndelag sitter i styret i Vårres regionalt brukerstyrt senter og i styret i KBT Midt-Norge, et kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling

- LPP Grimstad og omegn og LPP Kristiansand og omegn sitter i styret i ROM Agder regionalt brukerstyrt senter
- LPP Rogaland sitter i styret i Vestavind brukerstyrt senter
- LPP Midt-Hedmark sitter i hovedstyret i Sagatun brukerstyrt senter

Medlemskap

LPP var i 2019 medlem av

- Funksjonshemmedes fellesorganisasjon FFO)
- Funksjonshemmedes studieforbund (Funkis)
- Rådet for psykisk helse
- Frivillighet Norge
- Hovedorganisasjonen Virke (LPPs arbeidsgiverorganisasjon)

Interne komiteer/verv

Valgkomite

Landsmøtet i 2019 valgte følgende valgkomite for perioden

- Leder Ole R. Eriksen, LPP Oslo
- Medlem Siri Hangeland, LPP Kristiansand og omegn
- Medlem Ann-Kirsti Brustad, LPP Harstad
- 1. vara Anna Margrethe Andersen, LPP Grimstad og omegn
- 2. vara Helge Jensen, LPP Salten

Kontrollutvalget (KU)

Landsmøtet i 2019 valgte følgende kontrollutvalg

- Leder Irene N. Svendsen, LPP Follo
- Medlem Richard Madsen, LPP Vestfold
- Medlem Janne Karlsen, LPP Follo
- Vara Anna Margrethe Andersen, LPP Grimstad og omegn
- Vara Astrid Gytri, LPP Sogn og Fjordane

Revisor for perioden

Sølvi Aaker, Partnerrevisjon DA, er foreningens eksterne revisor. Aaker har vært revisor for LPP siden 2003.

Landsstyret pr 31. desember 2019

Landsstyret består av 5 kvinner og 2 menn. Styret har i 2019 hatt et meget godt arbeidsmiljø, og svært lite frafall på styremøter.

Christine Lingjærde, LPP Bergen og omegn	Landsstyreleder
Carl Fredrik Aas, LPP Follo	Nestleder
Anna Cecilie Jentoft, LPP Salten	Styremedlem
Hanne K. Tuvnes, LPP Telemark	Styremedlem
Ingrid Matheussen, LPP Oslo	Styremedlem
Nils Arne Nes, LPP Trøndelag	Styremedlem
Anne Helene Lindseth, LPP Bærum	Styremedlem
Arnhild G. Ottesen, LPP Rogaland	1. vara
Odd Skrøvseth, LPP Oslo	2. vara
Åse Almås Johansen, LPP Vesterålen	3. vara
Mette Yvonne Larsen, LPP Kristiansund og omegn	4. vara

Sekretariatet pr 31. desember 2019

I 2019 har sekretariatet vært fullbemannet med 3 ansatte. Sekretariatet er velfungerende og har selvgående medarbeidere. Alle blir sett og hørt, og oppmuntret til å ta ansvar og vise initiativ. Arbeidsmiljøet er godt, med stor grad av tillit og fleksibilitet; slik kan man gjøre en best mulig jobb.

Anne-Sophie Redisch

Daglig leder

Forberedelse og oppfølging av styresaker, budsjett, regnskap, kontakt med offentlige myndigheter, kommunikasjon med samarbeidspartnere og leverandører, planlegge og gjennomføre landsmøter og ledermøter, sekretariatets drift og utvikling, hovedansvar for trivsel og samarbeid i sekretariatet og medarbeiderutvikling,

Linda Kristiansen

Administrasjon/IT

Grafisk design og trykk av brosjyrer og annet markedsføringsmateriell, oppfølging av lokallagene, opprydding og vedlikehold av medlemsregisteret, sentralbord, kontingent, fakturering, medlemsservice, support lokallagene, opplæring lokallagene, produksjon av opplæringsmateriell, innkjøp/design profileringsartikler, tilrettelegging landsmøter og ledermøter, design og produksjon av nyhetsbrev, drift og vedlikehold av nettside og sosiale media-kanaler, design materiell til prosjektene

Imen Hasnaoui

Prosjektleder

Hovedansvar for å følge opp prosjekter (herunder MØTEPLASS og Multikulturell kampanje - forebygging av selvmord), igangsette nye, søke prosjektmidler, deltakelse i diverse utvalg/møter, innhente/oppdatere oversikt over prosjektmidler lokallagene kan søke om, kommunikasjon og promotering av organisasjonen, opplæring og kursing av tillitsvalgte, medlemsservice, support lokallagene

Årsregnskap for 2019

**LANDSFORENINGEN FOR PÅRØRENDE INNEN PSYKISK HELSE
0152 OSLO**

Innhold

Resultatregnskap

Balanse

Noter

Utarbeidet av:
MPR Regnskap AS
St. Olavs gate 24
0166 OSLO
Org.nr. 991318631

Utarbeidet med:
Total Arsoppgjør

Resultatregnskap for 2019

LANDSFORENINGEN FOR PÅRØRENDE INNEN PSYKISK HELSE

	Note	2019	2018
Salgsinntekt	1	601 107	597 095
Annen driftsinntekt	2	5 619 039	5 046 378
Sum driftsinntekter		6 220 146	5 643 473
Varekostnad	3	(1 013 868)	(172 210)
Lønnskostnad	4, 5, 6	(2 037 294)	(1 835 138)
Avskrivning på driftsmidler og immaterielle eiendeler	11, 12	(49 148)	(77 792)
Annen driftskostnad	8, 9	(3 178 980)	(3 242 427)
Sum driftskostnader	7	(6 279 289)	(5 327 567)
Driftsresultat		(59 143)	315 906
Annen renteinntekt		1 582	2 266
Sum finansinntekter		1 582	2 266
Annen rentekostnad		(659)	(393)
Sum finanskostnader		(659)	(393)
Netto finans		922	1 873
Ordinært resultat før skattekostnad		(58 221)	317 779
Ordinært resultat		(58 221)	317 779
Årsresultat		(58 221)	317 779
Overføringer			
Annen egenkapital		(58 221)	317 779
Sum		(58 221)	317 779

Balanse pr. 31. desember 2019
LANDSFORENINGEN FOR PÅRØRENDE INNEN PSYKISK HELSE

	Note	2019	2018
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Konsesjoner, patenter, lisenser, varemerker ol.	11	20 254	49 870
Sum immaterielle eiendeler		20 254	49 870
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner, ol.	12	0	19 532
Sum varige driftsmidler		0	19 532
Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer		46 980	182 983
Sum finansielle anleggsmidler		46 980	182 983
Sum anleggsmidler		67 234	252 385
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	10	25 914	27 411
Andre fordringer		100 244	59 124
Sum fordringer		126 158	86 535
Bankinnskudd, kontanter og lignende	13	2 378 301	2 193 094
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		2 378 301	2 193 094
Sum omløpsmidler		2 504 459	2 279 629
Sum eiendeler		2 571 694	2 532 014

Balanse pr. 31. desember 2019
LANDSFORENINGEN FOR PÅRØRENDE INNEN PSYKISK HELSE

	Note	2019	2018
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	14	1 965 989	2 024 210
Sum opptjent egenkapital		1 965 989	2 024 210
Sum egenkapital	14	1 965 989	2 024 210
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		163 874	221 646
Skyldige offentlige avgifter		161 106	150 435
Annen kortsiktig gjeld		280 725	135 723
Sum kortsiktig gjeld		605 705	507 804
Sum gjeld		605 705	507 804
Sum egenkapital og gjeld		2 571 694	2 532 014

Oslo
21.04.2020

Christine G L Lingjærde
Styrets leder

Carl Fredrik Aas
Nestleder

Anna Cecilie Jentoft
Styremedlem

Nils Arne Nes
Styremedlem

Ingrid Matheussen
Styremedlem

Hanne Kristin Tuvnes
Styremedlem

Anne Helene Lindseth
Styremedlem

Anne-Sophie Redisch
Daglig leder

Noter 2019**LANDSFORENINGEN FOR PÅRØRENDE INNEN PSYKISK HELSE****Regnskapsprinsipper**

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Sammensetningen av inntekter/kostnader i regnskapet inneholder også prosjekter. I prosjektregnskapet er alle tilskudd mottatt i regnskapsåret vist som inntekter og alle påløpne kostnader er medtatt som kostnader.

Inntekter

Inntektsføring av medlemskontingent er kun av medlemmer som har betalt. Tilskudd inntektsføres etter hvert som de mottas. Ubrukte prosjektmidler periodiseres og føres som gjeld.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter transaksjonsdagen. Anleggsmidler er eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Langsiktig gjeld er gjeld som forfaller senere enn ett år etter transaksjonsdagen.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlenes levetid dersom de har antatt levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 15.000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipp fra 2018 til 2019.

Note 1 - Medlemskontingent

	2019	2018
Enkeltmedlemmer	1 508	1331
Familiemedlemmer	324	281
Støttemedlemmer bedrift	16	16
Støttemedlemmer personlige	42	42
Familiemedlem – 2. medlem	323	277
Familiemedlem – øvrige	57	39
Ungdomsmedlem (15-30)	23	14
Sum antall betalende medlemmer	2 293	2000

Note 2 - Tilskudd

	2019
Helsedirektorat	4 500 000
Momskompensasjon	987 635
Sum	5 487 635

Det er skiftet prinsipp i 2019, MVA-kompensasjonen er bruttoført. Se note 3 for momskompensasjon lokallag

Note 3 - Direkte kostnader

	2019	2018
Medlemskontingent lokallag	348 156	313 408
Momskompensasjon lokallag	665 712	495 080
Sum	1 013 868	808 488

Det er skiftet prinsippet i 2019, MVA-kompensasjon og medlemskontingent er bruttoført.

Note 4 - Lønnskostnader etc

	2019	2018
Lønn	1 652 599	1 515 558
Arbeidsgiveravgift	249 434	218 797
Pensjonskostnader	113 821	77 891
Andre relaterte ytelser / Refusjoner	21 440	22 892
Sum	2 037 294	1 835 138

Foretaket har sysselsatt 2,8 årsverk i regnskapsåret.

Note 5 - Ytelse til ledende personer

Type ytelse	Daglig leder	Styret
Lønn/honorar	613 333	239 656
Pensjonsutgifter	28 000	
Annen godtgjørelse	4 392	1 295

Note 6 - Obligatorisk tjenstepensjon

Foretaket er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon, og har etablert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene i loven.

Note 7 - Kostnad prosjekt

Kostnad prosjekter	2019	2018
Landsmøte	488 376	
Ledersamling		280 022
Multikulturelt prosjekt, selvmordsforebygging	184 933	107 517
Møteplassen	891 872	1 100 638
Styremøter	189 856	416 451
Sum kostnad prosjekter	1 879 162	1 904 628

Note 8 - Revisjon

Kostnadsført revisjonshonorar for 2019 utgjør kr 61 875 inkl. mva. Honorar for annen bistand utgjør kr 21 250 inkl. mva .

Note 9 - Husleie

Sekretariatet flyttet til nye lokaler i mars 2019.

Posten 6300 Leie lokaler deretter også dekker postene 6340 Lys, varme, 6360 Renhold, 6390 Annen kostnad lokaler og 6400 Leie maskiner.

Note 10 - Kundefordringer

Kundefordringer er vurdert til pålydende, nedskrevet med forventet tap på fordringer. Det er ikke tapsført kundefordringer i løpet av 2019.

	2019	2018
Kundefordringer til pålydende	25 914	27 411
Avsatt til dekning av usikre fordringer		
Netto oppførte kundefordringer	25 914	27 411

Note 11 - Spesifikasjon av immaterielle eiendeler

	Nettside
Anskaffelseskost 01.01.2019	88 846
Tilgang i året	0
Avgang i året	0
Anskaffelseskost 31.12.2019	88 846
Avskr., nedskr. og rev. nedskr 01.01.2019	(38 976)
Akkumulerte avskr. 31.12.2019	(68 591)
Balanseført verdi pr. 31.12.2019	20 255
Årets avskrivninger	(29 615)
Økonomisk levetid	3 år
Avskrivningsplan: Lineær	33,33 %

Note 12 - Spesifikasjon av varige driftsmidler

	Driftsløsøre, inventar o.l
Anskaffelseskost 01.01.2019	146 875
Tilgang i året	0
Avgang i året	0
Anskaffelseskost 31.12.2019	146 875
Akk. av- og nedskr. 01.01.2019	(127 343)
Akkumulerte avskr. 31.12.2019	(146 875)
Balanseført verdi pr. 31.12.2019	0
Årets avskrivninger	(19 532)
Økonomisk levetid	3 år
Avskrivningsplan: Lineær	33,33 %

Note 13 - Bankinnskudd

I posten for bankinnskudd inngår egen konto for bundne skattetrekkmidler med kr 106 549. Skyldig skattetrekk er kr 72 190.

Note 14 - Egenkapital

	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01.2019	2 024 210	2 024 210
Årets resultat	(58 221)	(58 221)
Egenkapital 31.12.2019	1 965 989	1 965 989

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

<p>Hanne Kristin Tuvnes Styremedlem Serienummer: 9578-5999-4-1425115 IP: 77.16.xxx.xxx 2020-04-22 09:33:39Z</p> 	<p>Anne-Sophie Redisch Daglig leder Serienummer: 9578-5999-4-1390597 IP: 79.160.xxx.xxx 2020-04-22 09:35:28Z</p>
<p>Carl Fredrik Aas Styremedlem Serienummer: 9578-5999-4-1851941 IP: 5.62.xxx.xxx 2020-04-22 09:57:50Z</p> 	<p>Christine G L Lingjærde Styreleder Serienummer: 9578-5992-4-919691 IP: 109.189.xxx.xxx 2020-04-22 10:07:59Z</p>
<p>Anne Helene Lindseth Styremedlem Serienummer: 9578-5999-4-1291065 IP: 85.165.xxx.xxx 2020-04-22 10:31:09Z</p> 	<p>Ingrid Matheussen Styremedlem Serienummer: 9578-5995-4-99403 IP: 77.16.xxx.xxx 2020-04-22 12:59:57Z</p>
<p>Nils Arne Nes Styremedlem Serienummer: 9578-5994-4-2392739 IP: 89.151.xxx.xxx 2020-04-22 17:46:54Z</p> 	<p>Anna Cecilie Jentoft Styremedlem Serienummer: 9578-5999-4-1486001 IP: 185.67.xxx.xxx 2020-04-23 07:20:53Z</p>

Penneo Dokumentnøkkel: OTLL6-ZZ1K7-#365A-LUB28-6P1GZ-NPDVU

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Til årsmøtet i Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk Helse

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert **Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk Helse**' årsregnskap som viser et underskudd på **NOK 58 221**. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i «Årsberetning 2019», men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig

Adresse:
Postb. 1942 Vika
0125 Oslo

Besøksadresse:
Dronning Mauds gate 10
0250 Oslo

Telefon:
+47 2193 9300

E-post:
firma@partnerrevisjon.no

Nettside:
www.partnerrevisjon.no

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har

Adresse:
Postb. 1942 Vikå
0125 Oslo

Besøksadresse:
Dronning Mauds gate 10
0250 Oslo

Telefon:
+47 2193 9300

E-post:
firma@partnerrevisjon.no

Nettside:
www.partnerrevisjon.no

avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 23. april 2020

PARTNER REVISJON AS

Sølvi Løbø Aaker
Registrert revisor

Adresse:
Postb. 1942 Vika
0125 Oslo

Besøksadresse:
Dronning Mauds gate 10
0250 Oslo

Telefon:
+47 2193 9300

E-post:
firma@partnerrevisjon.no

Nettside:
www.partnerrevisjon.no

Handlingsplan LPP 2019 -2021

LPP er en forening for pårørende til mennesker med psykiske lidelser og ev. ruslidelser i tillegg. Antall medlemmer er vel 3000, mens antall pårørende som er potensielle medlemmer er langt høyere. Foreningens mål, slik disse er fastsatt i vedtektene, er å arbeide for interessene til de pårørende og de med psykiske lidelser. LPPs sekretariat er etablert med rutiner. Dette er bakgrunnen for handlingsplanen og organisasjonens fokus i den kommende landsmøteperioden.

1. Pårørendes interesser og behov

LPP arbeider for anerkjennelse og respekt for pårørendes situasjon og for at deres rettigheter blir ivaretatt. LPP skal også bistå pårørende med råd og veiledning innenfor psykisk helsevern og psykisk helsearbeid.

1.1 Pårørendes rettigheter

Pårørende har rett til informasjon, veiledning og støtte – både som den pårørtes representant/talsperson, og for egen del. Pårørende har særlige rettigheter når den de pårørende til er under tvungent psykisk helsevern, både med og uten døgnopphold i institusjon.

LPP fokuserer på:

- god informasjon om pårørendes rettigheter og klagemuligheter
- At helse- og omsorgstjenesten etablerer og etterlever systemer og rutiner som ivaretar pårørendes rettigheter og behov jf. Helsedirektoratets pårørendeveileder.

1.2 Nettverk og møteplasser

Det kan være svært utfordrende å stå nær noen som sliter med psykiske helseutfordringer. Pårørende har behov for veiledning og støtte fra helsetjenesten, men kan i like stor grad ha behov for å møte andre i samme situasjon for erfaringsdeling og gjensidig støtte ut fra et likepersonsperspektiv. For noen pårørende er det en utfordring å ta godt vare på seg selv, samtidig som man ønsker å være en god støtte og omsorgsperson for den som er syk.

LPP fokuserer på:

- å støtte lokallagene i å utvikle gode tilbud for pårørende ut fra det enkelte lokallagets behov og muligheter.
- få oversikt over og dele de gode erfaringene lokallagene imellom
- støtte og veilede ved etablering av nye lokallag, der dette ikke finnes
- samarbeide med andre aktører om gode møteplasser, tilbud og tiltak som letter hverdagen for pårørende. Aktuelle samarbeidspartnere kan f.eks. være helsetjenesten, andre brukerorganisasjoner, pårørende- og brukerstyrte sentra.

1.3 MØTEPLASS for helsefremmende dialog/Pårørende møteplass

MØTEPLASS for helsefremmende dialog er en arena for et likeverdig møte med gjensidig læring mellom pårørende og fagfolk. LPP eier konseptet. Det er et verktøy for å oppnå reell brukermedvirkning. Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten sier at virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester, skal vurdere virksomheten på bakgrunn av bl.a. pårørendes erfaringer. Vi anser møteplasskonseptet å være et godt verktøy i så henseende.

Innenfor gjeldende økonomiske rammer tilbyr LPP psykisk helsetjenester opplæring og oppfølging i konseptet. Det forutsetter gjensidig forpliktende avtaler.

LPP fokuserer på:

- å drifte og videreutvikle MØTEPLASS for helsefremmende dialog/Pårørende møteplass
- å fortløpende vurdere god organisering og drift av konseptet
- å bruke tilbakemelding fra MØTEPLASS-møtene til
  - videre arbeid med å yte god støtte og rådgiving til pårørende
  - videre opplysning og arbeid med å forbedre tilbud og tiltak for de vi er pårørende til

2. Bedre tilbud innen helse- og omsorgstjenester for psykisk syke

Det viktigste for pårørende er at mennesker med psykiske lidelser får god behandling og oppfølging - skreddersydd den enkelte bruker. Mangler dette, blir for mye ansvar og omsorgsarbeid overlatt til pårørende, noe som kan føre til redusert livskvalitet og helseplager for dem. LPP er et talerør for gode offentlige tjenester innen det psykiske helsefeltet.

2.1 En meningsfylt hverdag

Ikke alle har et godt sted å bo. I tillegg mangler brukeren skreddersydde tilbud for en meningsfylt hverdag som leder til myndiggjøring. Dette medfører en alt for stor belastning for pårørende.

I nasjonale faglige retningslinjer for oppfølging av personer med psykoselidelser (IS-1957) står følgende:

Kommunen bør tilby tilrettelagte boliger til pasienter/brukere som trenger særskilt oppfølging og støtte for å mestre et liv i egen bolig. Det bør tilbys boliger med fellesareal og bemanning på heldøgnsbasis dersom behovene tilsier det.

LPP arbeider for at behovet for boliger med særskilt oppfølging dekkes, og har følgende fokus:

- bistand til opprettholdelse av liv og helse
- god hygiene og godt kosthold
- daglige fysiske aktiviteter tilpasset den enkelte
- gode sosiale nettverk
- meningsfulle aktiviteter, som tilrettelagt arbeid, undervisning og/eller kulturelle aktiviteter (jf. også *Growing as a person*, Arnhild Lauveng, 2017)
- Tilrettelagt bolig

2.2 Medikamentfrie behandlingstilbud

Helse- og omsorgsdepartementet har pålagt de regionale helseforetakene å opprette medikamentfrie behandlingstilbud. LPP har bidratt til dette via Fellesaksjonen for medisinfrie behandlingsforløp.

LPP er pådriver for videreutvikling av tilbudet og arbeider for:

- at det etableres et faglig nettverk for videreutvikling av medikamentfri behandling
- at det tilbys reelle alternativer til medikamentell behandling for alle pasienter i alle helseforetak
- at det finnes tilbud om systematisk og ansvarlig nedtrapping av medisinbruk for alle pasienter i alle helseforetak

2.3 Brukermedvirkning

Brukere og pårørende skal ha reell innflytelse på utformingen av tjenesten, både på individuelt nivå og på systemnivå. Denne retten er lovfestet, noe som gjenspeiles i helsepolitiske slagord ("*Pasientens helsetjeneste*", "*Ingenting om meg, uten med meg*", "*Hva er viktig for deg*") retningslinjer, veiledere og faglige råd innen det psykiske helsefeltet.

LPP arbeider for at helsetjenesten anerkjenner pårørendes erfaringer og kompetanse i utviklingen av tjenestetilbudet. LPP prioriterer:

- å delta i utvalg og råd, både sentralt og lokalt, innen det psykiske helsefeltet
- å gi gode og fylldige hørings svar på aktuelle høringsdokument
- tett dialog mellom helsetjenesten og pårørende/nærstående i tråd med Helsedirektoratets pårørendeveileder
- Dialog mellom bruker – helsetjenesten - nærstående gjennom nettverksmøter/åpen dialog
- Erfaringsarenaer for brukerrepresentanter

Se også punkt 2.3 MØTEPLASS for helsefremmende dialog/Pårørende møteplass

2.4 Pakkeforløp psykisk helse og rus

Innføring av pakkeforløp ved behandling av psykisk helse- og ruslidelser gjelder fra 2019.

Overordnede mål med pakkeforløpene er:

- økt brukermedvirkning og brukertilfredshet
- sammenhengende og koordinerte pasientforløp
- unngå unødig ventetid for utredning, behandling og oppfølging
- likeverdig tilbud til pasienter og pårørende uavhengig av hvor i landet de bor
- bedre ivaretagelse av somatisk helse og gode levevaner

LPP er pådriver for god implementering av pakkeforløpene og fokuserer på:

- å informere om innhold og målsetting i pakkeforløpene
- Følger opp pakkeforløp gjennom utvikling og oppfølging av brukerrepresentanter

2.5 Rett og redusert bruk av tvang

Det har vært en stor satsing på redusert bruk av tvang uten å lykkes. Arbeidet med rett og redusert bruk av tvang må intensiveres. Ulovlig tvang påfører brukere unødig lidelse og redusert helse - noen ganger livslangt.. Det må settes større krav til at ansatte har tilstrekkelig kunnskap om hva tvang påfører brukerne av lidelse. Fagfolk og ledere må ha mer kompetanse om lovverket og sørge for at pasientene og pårørende sin rettsikkerhet blir sikra

3 Opplysningsarbeid

LPP skal holde seg orientert om, og spre kunnskap om det psykiske helsefeltet. LPP har behov for flere støttespillere og samarbeidspartnere.

3.1 Folkeopplysning

Det er fortsatt behov for å jobbe for større åpenhet om psykiske lidelser og uhelse. I tillegg er den generelle kunnskapen om de alvorligste lidelsene fortsatt lav i befolkningen. Det er behov for økt kunnskap i befolkningen.

Lpp fokuserer på å informere og spre opplysning om psykiske lidelser og følge av disse, gjennom tradisjonelle medier, sosiale medier, og andre relevante kanaler.

3.2 Ressurser og kvalitet i psykisk helsearbeid – offentlige rapporter

Helsemyndighetene har et uttalt mål om at ressursbruken innen psykisk helse skal økes mer enn for somatikk i spesialisthelsetjenesten, den såkalte "gylne regel". Ifølge [SAMDATA](#) skjer ikke dette.

[SINTEF](#) utarbeider hvert år en rapport om årsverk, kompetanse og innhold i det kommunale psykisk helse- og rusarbeidet.

LPP fokuserer på å ha oppdatert kunnskap om organisering og ressursbruk i psykisk helsearbeid, samt påpeke forbedringsområder.

LPP er en viktig organisasjon. Organisasjonen driftes i stor grad av frivillig innsats.

Det er nødvendig å søke støtte og samarbeid med relevante aktører.

Nytt styre pr juni 2019 besluttet å publisere en detaljert oversikt over styrets aktiviteter. Nedenfor følger derfor oversikt over aktiviteter annet halvår 2019.

Dato	Organisasjon/ aktivitet	Sted	Ansvarlig/deltaker(e)	Aktivitet/Tema	Beskrivelse/kommentar
AUG					
16 - 18 aug	Landsstyremøte	Oslo	Landsstyret/ Anne-Sophie		
28 - 29 aug	Rehabiliterings-konferansen 2019	Haugesund	Sandra Vaage, LPP Rogaland	innlegg om samhandling, samvalg, ansvar og prioriteringer	
31 aug	Felles dagsseminar LPP Asker, Buskerud og Bærum	Asker	Anne Helene		
SEP					
1 sep	Søknadsfrist Lotteritilsynet, mva-refusjon		Anne-Sophie		https://lottstift.no/nb/tilskuddsordninger/om-momskompensasjon-generell-ordning/
2 sep	Møte med PIO-senteret		Hele sekretariatet	Unge pårørende	
3 sep	Møte med LPP Romerike	Romerike	Linda, Imen	Bli kjent	
4 sep	Møte med LPP Follo	Ski	Carl Fredrik	orientering om arbeidet med tvangsbegrensningsloven	
9 sep	Rådet for psykisk helse	Oslo	Carl Fredrik	Tvangsbegrensningsloven	
10 sep	Verdensdagen for forebygging av selvmord	Oslo	Ingrid	Lysmarkering	https://leve.no/verdensdagen/
11 sep	Uformelt møte med Psykologforeningen	Oslo	Carl Fredrik	Tvangsbegrensningsloven	
12 sep	Paneldebatt, Litteraturhuset	Oslo	Christine	Tvangsbegrensningsloven	http://litteraturhuset.no/arrangement/ny-tvangslov/
12 sep	Forum for fag- og kompetanseutvikling, kommunal psykisk helse og rus	Helsedir/ Bufdir			https://www.helsedirektoratet.no/om-oss/organisasjon/rad-og-utvalg/forum-for-fag-og-kompetanseutvikling-i-kommunalt-psykisk-helse-og-rusarbeid
15 sep	Søknadsfrist Extrastiftelsen, helse og forskning		Imen		https://www.extrastiftelsen.no/sok/
16 sep	MØTEPLASS: fagrådsmøte	Oslo	Fagrådet		
20 sep	Arbeidsgruppe: Riktig og redusert bruk av tvang	Helsedir	Ingrid		https://www.helsedirektoratet.no/tilskudd/riktig-og-reduert-bruk-av-tvang-i-psykisk-helsevern
24 sep	Møte med LPP Trøndelag	Trondheim	Nils Arne	Tvangsbegrensningsloven	
25 sep	Høringsfrist, strategi Rådet for Psykisk helse		Landsstyret		https://psykiskhelse.no/strategi-2017-2019
28 – 29 sep	Rehabiliterings-konferansen 2019	Haugesund	Christine	Psykisk helse: rehabilitering, muligheter og utfordringer	
30 sep	Møte med LPP Midt-Hedmark	Hamar	Christine, Anne-Sophie	Bli kjent	
sep	Møte med bystyre, ordfører, varaordfører i Bodø	Bodø	Anna Cecilie		
OKT					
4 - 6 okt	Landsstyremøte	Oslo	Landsstyret/ Anne-Sophie		

Dato	Organisasjon/ aktivitet	Sted	Ansvarlig/deltaker(e)	Aktivitet/Tema	Beskrivelse/kommentar
14 okt	Møte med Anita, LPP Telemark	Skien	Imen	Søknad til DAM-stiftelsen	-
18 okt	Styret i SEPREP. Deltar i AU.	Telefonmøte	Arnhild O.	telefonmøter ca en gang/mnd	https://www.seprep.no/om-oss/styret-i-seprep-og-ansatte/
21 - 22 okt	Rådet for akuttnettverket, nettverkssamling	Gardermoen	Anne Helene		https://www.akuttnettverket.no/
25 okt	Møte med Norsk Psykiatrisk Forening (NPF)	Oslo	Carl Fredrik	Tvangsbegrensingsloven	
29 okt	Møte i ROP	Oslo	Carl Fredrik	Tvangsbegrensingsloven	
NOV					
4 nov	Møte med Likestillings- og diskrimineringsombudet	Oslo	Carl Fredrik	Tvangsbegrensingsloven	
7 nov	Konferanse for leger, fylkesmenn og kontrollkomisjoner	Helsedir	Carl Fredrik	Tvangsbegrensingsloven	
7 nov	Rådet for psykisk helse	Oslo	Christine	Tvangsbegrensingsloven	
7 nov	Knutepunkt for recovery, workshop	Gardermoen	Christine		
8 nov	Oppfølgingsmøte; prosjekt om kvalitetsregister tvang	Oslo	Anne Helene, Imen, Arnhild O.	Prosjektet "Kvalitetsregister for bruk av tvang i psykisk helsevern for voksne"	
12 nov	Nordisk møte om utfordringer innen psykisk helse	Stockholm	Anne Helene	Tema: "How do we create a common Nordic voice to facilitate more focus on severe mental illness in our individual countries?"	
13 nov	Møte i Norsk Institutt for menneskerettigheter	Oslo	Christine	Tvangsbegrensingsloven	
18 nov	MØTEPLASS: fagrådsmøte	Oslo	Fagrådet		
19 nov	Jubileumsmøte; Lærings- og mestringssenteret, Levanger sykehus	Levanger	Nils Arne		
22 og 24 nov	Landsstyremøte	Oslo	Landsstyret/ Anne-Sophie		
23 nov	Grandseminaret	Oslo	Landsstyret/ Anne-Sophie		http://piosenteret.no/tilbud/medlemstilbud/grandseminar
26 nov	Dagsmøte, BrukerROP	Oslo	Ingrid		-
27/ nov.	Rådet for psykisk helse, representantskapet	Oslo	Hanne		-
28 nov	Infomøte m/div lokallag om MØTEPLASS	Oslo	Imen		-
28 nov	Møte med Helse- og omsorgsminister Bent Høie	Oslo	Carl Fredrik	Status for tiltak for reduksjon av tvang i psykisk helsevern	-
DES					
4 des	ROP-dagen, ekspertrådet	Oslo	Anne Helene	Gjør opp status for behandling åtte år etter lansering av behandlingsretningslinjer for ROP-lidelser	
10 des	Arbeidsgruppe	Helsedir	Ingrid	Riktig og redusert bruk av tvang	
12 des	Høring, Helse- og sosialkomiteen	Stortinget	Christine	Tvangsbegrensingsloven	
16 des	Høringsfrist Tvangslovutvalgets innstilling		Carl Fredrik		https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-14/id2654803/